

Nestkasten en kunstnesten voor roofvogels en uilen in en om Amsterdam
in 1976

In dit bijna traditionele verslag over de bevindingen bij de controles van de nestkasten en kunstnesten in de omgeving van Amsterdam worden een aantal gegevens opgesomd, die op zichzelf interessant zijn, maar die pas echt leuk worden als ze vergeleken worden met die van de voorgaande jaren. Het ligt dan ook in de bedoeling om na het broedseizoen van 1977 weer een groter verslag te maken, waarin dan vooral de gegevens van de Torenvalk nader bekeken zullen worden.

In vergelijking met 1975 is er zeer weinig aan het nestkastenbestand veranderd. Dit wil niet zeggen, dat er gedurende de winter 1975/'76 geen activiteiten noodzakelijk waren. Vele oude kasten werden vernieuwd en ook enige mandjes werden op nieuwe plekken geplaatst. Gelukkig bleven alle medewerkers en controleurs van de voorgaande jaren actief, terwijl de groep haar activiteiten uitbreidde naar de regio Waterland, waar de controles verricht werden door leden van de Vogelwerkgroep met dezelfde naam. Verder kwamen er geen veranderingen in de grenzen van ons territorium.

BOSUIL

Dit jaar werden 17 broedsels gecontroleerd, waarvan er 3 buiten het Amsterdamse Bos waren. Bij 10 broedgevallen zijn er één of meer jongen uitgevlogen.

In een kast in Amstelland werden bij een tweede controle 2 dode jongen aangetroffen. Bij een tweetal kasten was er sprake van een vrij vroeg in het seizoen beginnen met broeden.

In het Amsterdamse Bos kon op 1 april al een halfwas jong worden geringd, terwijl op de Oosterbegraafplaats al op 5 april met veel moeite 3 uitgevlogen jongen nog bemachtigd en geringd werden. Deze uilen waren dus al met de eileg begonnen in eind januari.

In totaal werden er 26 jongen geringd.

Vermeldenswaard is, dat bij de controles in het Amsterdamse Bos een vrouw Bosuil van 11 jaar oud werd aangetroffen, die probeerde één onbevruucht ei uit te broeden, hetgeen haar, ondanks haar respectabele leeftijd en waarschijnlijk grote ervaring niet mocht gelukken. Deze vogel was in 1965 als nestjong geringd door H.F. Arentsen.

RANSUIL

In 1976 maakten 10 paar Ransuil gebruik van een van de kunstmatige broedgelegenheden, die wij hun aangeboden hadden. Daarvan broedden 5 paar in een grote balkonkast en de andere 5 paar gebruikten een mandje om de eieren in te leggen.

Gecontroleerde broedsels in oude nesten van kraaien en eksters worden hier niet besproken.

In totaal waren 7 van de broedsels succesvol, echter konden van maar 4 broedgevallen de jongen worden geringd, in totaal 11 exemplaren.

STEENUIL

In 1976 kwam er weer een paar steenuilen meer tot broeden in een van onze bouwsels dan in het voorgaande jaar. Het totaal kwam daardoor op 5 legsels. Daarvan bevonden zich 3 paar op plaatsen, waar in voorgaande jaren geen steenuilen gebroed hadden. In totaal konden dit jaar 14 jongen geringd worden.

In 1976, nogal vlak voor het broedseizoen, werd door ons nog een nieuw type nestkast voor de steenuil ontworpen en geïntroduceerd. Dit kastje, dat lijkt op een kleine bosuilkast, heeft als bijzonderheid een tussenschotje om het broedgedeelte extra donker te maken. Eind 1976 bleek, dat dit voor ons nieuwe type toch niet zo uniek was, daar in Zwitserland iemand op hetzelfde idee was gekomen.

Toch zijn wij zeer content, dat een van de steenuilparen in zo'n nieuw kastje gebroed heeft, omdat dit succes goede hoop voor de toekomst geeft.

BOOMVALK

Ook dit jaar broedde in het Amsterdamse Bos weer de Boomvalk op een door ons geplaatst mandje. Dit had voor ons het gevolg, dat eind juli 3 jonge boomvalken geringd konden worden.

Tijdens dit ringen overkwam ons het volgende. Het vrouwtje waagde het om op een paar meter afstand van de ringer bij het nest in de boom te gaan zitten, zeer opgewonden en luid schreeuwend. Toen de controleur bezig was om een van de jongen een ring om te leggen, durfde het vrouwtje zelfs op de nestrand te gaan zitten, nog geen halve meter van de ringer af, hetgeen voor deze persoon een onvergetelijke ervaring was.

TORENVALK

1976 was voor de Torenvalk een beter broedjaar dan het voorafgaande, doordat in 1976 de veldmuisstand hoger was. Dit hogere voedselaanbod had tot gevolg, dat de Torenvalken al vroeg in het seizoen met de leg begonnen. Het eerste ei werd waarschijnlijk omstreeks 7 april gelegd, terwijl dit in 1975 een week later was.

Tot zeer laat in het broedseizoen werd er nog met leggen begonnen. Het laatste vrouwtje legde haar eerste (?) ei pas omstreeks 2 juni. Gemiddeld werd dit jaar het eerste ei gelegd op 29 april. Al deze data zijn uitgerekend vanuit de leeftijd van de jongen, toen die geringd werden.

In totaal werden in 1976 113 legsels gevonden, in een kast in het Amsterdamse Bos zelfs twee, die helaas beide mislukten. Van dit grote aantal werden er 3 niet in een nestkast gelegd; 2 daarvan lagen in een kraaiennest en 1 paar gebruikte een mandje.

Het ontzettend hoge aantal van 439 jonge valkjes kon worden geringd, waarvan er 4 echter zeker niet uitvlogen, omdat hun moeder gestorven was.

TABEL: Verdeling van de broedgevallen van de Torenvalk in kunstmatige broedgelegenheden in de verschillende deelgebieden.

	<u>A</u>	<u>B</u>		<u>A</u>	<u>B</u>
Haarlemmermeer	24	22	A'dam N + Waterland	5	4
Amstelland	20	19	A'dam W + sportparken	12	9
Uithoorn + Aalsmeer	11	9	Diemen, Bijlmer, Abcoude	6	6
Spaarnwoude e.o.	23	21	Rest	1	1
Amsterdamse Bos	9	7			

A = Aantal legsels

B = Aantal succesvolle Broedsels.

Het gemiddeld aantal eieren per nest was vrij hoog: 5.14, wat resulteerde in gemiddeld 4,39 jong per succesvol nest.

Het percentage mislukte broedsels was in 1976 "maar" 12 % en in 1975 wel ruim 20 %.

Deze gunstige cijfers zijn vooral het gevolg van de hogere veldmuizenstand. Dit was ook te merken aan de prooi-resten in de nesten. In 1975 vonden we in zeer veel nestkasten de resten van geslagen, net vliegvlugge, spreeuwen en andere vogels; in 1976 was dit nauwelijks het geval.

Tot slot in het kort enige gegevens over de terugmeldingen van als nestjong in 1976 geringde Torenvalken.

Tot 1 april 1977 werden van de uitgevlogen jongen in totaal 42 exemplaren op de een of andere wijze teruggemeld.

Hiervan werden er 38 dood aangetroffen, of in zo slechte staat door mensen in handen gekregen, dat ze - ondanks menselijke hulp - grotendeels zijn overleden.

Het overgrote deel daarvan (25) kwam terug binnen onze eigen regio, de rest uit de ons omringende provincies (Noord Holland: 7, Zuid Holland: 2, Utrecht: 1, Zuid Flevoland: 1). Maar er kwamen ook uit Frankrijk 2 terugmeldingen.

Bij bijna de helft van al deze "dode" valken werd de dood veroorzaakt door menselijk verkeer: vliegtuig, trein of auto.

Namens de nestkast-controle groep

Joop B. Buker
Willem Mollhof 9
Amsterdam - 1065-AH.

Telefoon: 152766
Postgiro: 2284764

april 1977, JBB/vDr